

Osijek, Zagreb, Bjelovar 12. svibnja 2016.

Dana 12. svibnja 2016. godine Županijski sud u Zagrebu objavio je presudu Tomislavu Merčepu kojom je okrivljeni **proglašen krivim** za kazneno djelo ratnog zločina protiv civilnog stanovništva (čl. 120 OKZ RH u svezi sa čl. 28) te je osuđen na **kaznu zatvora u trajanju od 5 godina i 6 mjeseci**. Gotovo četvrt stoljeća nakon nezakonitog uhićenja Pere Rajčevića i Đorđa Gunjevića 11. listopada 1991. preživjeli su dočekali priznanje patnje. Da je Merčep kao faktični zapovjednik postrojbe reagirao na njihova uhićenja, zločina nad svim kasnije privedenima, zlostavljanima i ubijenima vjerojatno ne bi ni bilo. Tih zločina vjerojatno ne bi bilo ni da je pravovremeno reagirala policija koja je obavještena neposredno nakon njihova odvođenja i pravosuđe. Presuda je zakašnjela satisfakcija za obitelji ubijenih u Pakračkoj poljani i Zagrebu; uključuje i ubojstvo obitelji Zec u prosincu 1991., ali na žalost izostavlja 25 još uvijek neidentificiranih žrtava.

Primjenom odredaba *Zakona o kaznenom postupku* Tomislavu Merčepu je određen obvezni istražni zatvor/pritvor.

Tomislav Merčep nepravomoćno je osuđen da, kao *de facto* (stvarni) zapovjednik jedinice rezervnog sastava MUP RH/pričuvne postrojbe stacionirane u Pakračkoj Poljani i na Zagrebačkom velesajmu te savjetnik u MUP-u Republike Hrvatske, **od listopada do prosinca 1991.**, nije spriječio sebi podređene, da vrše nezakonita uhićenja, zlostavljanje i ubijanja 31 civila dovedenih iz Zagreba, Kutine, Ribnjaka, Janje Lipe, Bujavice, Međurića, Zbjegovače i Pakračke Poljane, od kojih je 23 usmrćeno. Iako se optužnicom Tomislavu Merčepu na teret stavljalo da su njegovi podređeni na području Kutine, Pakraca i Zagreba nezakonito lišili slobode 57 osobe, od kojih su 43 ubijene, četiri se vode kao nestale., činjeničnim opisom presude su izostavljene do danas neidentificirane (25) žrtve.

Nedugo nakon ekshumacije 19 tijela u Kukunjevcu 8.- 9. srpnja 2010., opisanih u *Završnom izvješću Komisije stručnjaka UN – Dodatak X.B. Masovne grobnice – Pakračka Poljana*¹, započeo je kazneni postupak protiv Tomislava Merčepa. Dana 10. prosinca 2010. Policijska uprava Zagrebačka podnijela je kaznenu prijavu, 9. lipnja 2011. ŽDO Zagreb je podiglo optužnicu. Sudski postupak protiv okr. Tomislava Merčepa započeo je 26. ožujka 2012. godine. Suđenje pred Županijskim sudom u Zagrebu trajalo je 4 godine 2 mjeseca i 17 dana te je stoga glavno obilježje ovog sudskog postupka njegova dugotrajnost. Ukupno je saslušano 151 svjedok., 75 svjedoka u prvoj godini suđenja. Najveći broj svjedoka bili su upravo pripadnici rezervnog sastava MUP-a. Nije sporno da se za zločine znalo, no nije ih se smjelo/htjelo učinkovito istraživati i procesuirati. O tome svjedoče brojni onovremeni obnašatelji visokih funkcija u tijelima državne vlasti (17 svjedoka), kao na primjer : Josip Manolić, Vladimir Šeks, Smiljan Reljić, Ivan Jarnjak, Zdravko Mustač, Željko Tomljenović, Slavko Degoricija, Živko Jusbašić, Ivan Vekić, Franjo Gregurić. Ujedno, iz pojedinih svjedočenja je razvidno da i danas postoji strah od iskazivanja, osobito u lokalnim sredinama gdje svjedoci žive i gdje je zločin počinjen.

Optužnica kao i dokazni postupak opisali su stradavanje žrtava nezakonitog pritvaranja, torture, usmrćenja:

¹ http://www.law.depaul.edu/centers_institutes/ihrl/downloads/ANNEX_X_B.pdf

nestali: **Pero Rajčević, Konstantin Radić, Milan Radonić**, nepoznata muška osoba nadimka “Saša“

ubijeni: **Mirko Cicvara, Stoja Ignjatović, Ostoje Subanović, Mihajlo Vučković, Ljubica Vučković, Pavle Ignjatović, Ljuban Harambašić, Tejkan Kutić, Božo Velebit, Miloš Ivošević, Rade Pajić, Marko Grujić, Veljko Stojaković, Vasilije Miletić, Milorad Miletić, Mihajlo Zec, Marija Zec, Aleksandra Zec i 25 neidentificiranih žrtava**

uhićeni/zlostavljani: **Dorđe Gunjević, Nikola Mioković, Dušan Mioković, Stevan Brajenović, Nikola Peleš, Branko Velagić, Stevo Arbutina, Milutin Cicvara, Milan Šakić, Duško Maletić.**

Prema podacima istraživačkog tima *Documente*, žrtava Pakračke Poljane vjerojatno je i više jer niz okolnosti nestanka u ovom periodu, baš na područjima koje gravitiraju Poljani do danas nisu razjašnjene (**Savo Mijić, Marina Nuić, Blagoje Zabrdac, Đuro Brkanjac, Ivan Dreković, Nada Radaković, Milan Jerinić, Čulibrk Blagoja, Čulibrk Braniša, Rade Tatomirović, Milan Gunjević, Mirko Šarčević, Pero Ostojić, Mirko Trmošljan, Marijan Novaković, Petar Zec**).

Radi postizanja društvene pravde i ozdravljenja društva, poštivanja prava na život, kao i poštivanja prava srodnika nestalih, pozivamo ovlaštena tijela, tijela kaznenog progona i pravosuđa na djelotvornu istragu počinitelja i svih žrtava Pakračke Poljane, identifikaciju 25 osoba ubijenih na predjelu Pakrače Poljane, rasvjetljavanja sudbine nestalih. Ovim priopćenjem također nastojimo još jednom ukazati na potrebu izgradnje povjerenja među svim građanima RH. Stoga upućujemo apel svima koji imaju saznanja o počinjenim kaznenim djelima ratnog zločina, bez obzira u čije ime ona bila počinjena, kao i saznanja o sudbini ubijenih i nestalih na svim stranama, da takve informacije proslijede nadležnim državnim tijelima.

Na žalost, do danas nisu procesuirani niti zločini počinjeni u ljeto 1991. godine nad Srbima u Vukovaru, u kojima su, prema iskazima srodnika ubijenih, te iz medija, koji su prenijeli dio pisma Marina Vidića Bilog, tadašnjeg Vladinog povjerenika za općinu Vukovar, upućenog najvišim državnim dužnosnicima Republike Hrvatske, također sudjelovale osobe, kojima je bio nadređen Tomislav Merčep, u to vrijeme sekretar za narodnu obranu u Vukovaru.

Kako bismo izgradili dobre temelje za zdravo društvo, potrebno je da kao pojedinci osvijestimo ratna stradanja i ubojstva najosjetljivije skupine žrtava, prije svega civila, te ulažemo maksimalne napore u otklanjanju i ublažavanju teških posljedica ratnih trauma.²

Documenta – Centar za suočavanje s prošlošću

Građanski odbor za ljudska prava

Centar za mir, nenasilje i ljudska prava Osijek

Pravda Bjelovar

² Za sadržaj priopćenja isključivo su odgovorne organizacije izdavači te on ni na koji način ne predstavlja službene stavove donatora. Ovo priopćenje je nastao u sklopu projekta 'Podrška strategiji razvoja pravosuđa u području ljudskih prava', uz financijsku podršku Fondova Europskog gospodarskog prostora i Kraljevine Norveške za organizacije civilnoga društva, čiji je provoditelj za Republiku Hrvatsku Nacionalna zaklada za razvoj civilnoga društva.